AGENDA

1-3 december
Hilton Edinburgh Grosvenor, Scotland
Radical sharing: transforming science?
International Digital Curation Conference
www.dcc.ac.uk/events/dcc-2008/

4 december
Surfnet, Utrecht
Advanced Streaming Video
Gebruik van video op internet en online zetten van presentaties met Rich Media.
www.surfnet.nl/nl/bijeenkomsten/

5 december
FARO, Vlaams Steunpunt Cultureel Erfgoed, Brussel
Gezocht, serieuze spelletjes!?
Games en publiekswerking, het bewaren van games, de gespannen relatie tussen commerciële historische games en de historiografie, en de mogelijkheden van de erfgoedsector voor gameontwikkelaars. Buitenlandse praktijkvoorbeelden, actief testen van games door deelnemers.
www.faronet.be/agenda/gezocht-serieuze-spelletjes

7-12 december
University Place Conference Center and Hotel, Indianapolis (USA)
IEEE International Conference on e-Science
The e-Science 2008 conference is designed to bring together leading international and interdisciplinary research communities, developers, and users of e-Science applications and enabling IT technologies. http://escience2008.iu.edu/

9 en 10 december
De Doelen, Rotterdam
Digitaal Erfgoed Conferentie 'Naar Buiten'
De conferentie staat in het teken van de mogelijkheden om digitaal erfgoed optimaal vindbaar en bruikbaar te maken. Niet alleen de grote zoekmachines maar ook community websites, open geografische systemen en mash up websites bieden mogelijkheden om het beschikbare digitale erfgoed bij het publiek te brengen. www.den.nl/innovatie/de_conferentie2008/

11 december
Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG), Amsterdam
VGI-studiemiddag Geschiedenis en geschiedenissen en uitreiking VGI Innovatieprijs
Geschiedenis en geschiedenissen zijn hot, maar betekent dit ook dat de geschiedenis er als wetenschap erop vooruit gaat? Op deze studiemiddag zal ook aandacht worden besteed aan de VGI Innovatieprijs 2008. De genomineerden geven een korte presentatie over hun applicatie waarna de jury de winnaar bekend zal maken.
www.vgi-online.nl

9 januari
Faculteit Geesteswetenschappen Universiteit Utrecht, Utrecht
Symposium ICT in de mediëvistiek, het memoria-onderzoek in Nederland
Verschillende sprekers belichten de manieren waarop ICT-toepassingen bijdragen aan het onderzoek van de middeleeuwse memoria en aan het presenteren van de onderzoeksresultaten. DANS Symposium, georganiseerd in samenwerking met Onderzoekinstituut voor Geschiedenis en Cultuur van de Universiteit Utrecht. www.dans.knaw.nl/nl/dans_symposia/

21-22 januari
State and University Library, Goettingen-
TextGrid Summit
Presentation of the Virtual Research Environment for text scientists and other specialists in the arts and humanities. International initiatives and the emerging German e-Humanities infrastructure will be discussed. Information about how TextGrid works practically and technologically and participants will be able to get acquainted with developing TextGrid tools and services in a Developers' Workshop.
www.textgrid.de/konferenzen/summit.html

3-5 februari
Convention Center Bielefeld, Duitsland
Upgrading the eLibrary: Enhanced Information Services Driven by Technology and Economics
The International Bielefeld Conference 2009 provides insights in the future of eLibraries, based on the threefold interdependency of service, technology, and economics. http://conference.ub.uni-bielefeld.de/2009/index.htm

Eerste NPSO workshop bij CBS

'Beperking en correctie van non-response in enquêtes' was het onderwerp van de eerste workshop van het NPSO in de prachtige nieuwe locatie van Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) in Den Haag-Leidschenveen. Eerder dit jaar is dit Nederlandstalig Platform voor Surveyonderzoek opgericht. Het doel van de workshop was om de methodologische aspecten van non-respons vermindering en non-respons correctie te bespreken, en om interactie tussen deze twee onderzoeksrichtingen te bevorderen. Rond veertig vertegenwoordigers van overheid, academia en bedrijfsleven uit Nederland en Vlaanderen woonden de workshop bij. De voordrachten werden verzorgd door de marktonderzoeksbureaus Synovate en TNS-NIPO, het CBS en onderzoekers van de universiteiten van Utrecht en Gent.

Tijdens de voordrachten en de discussies werd een scheiding der geesten zichtbaar: de marktonderzoeksbureaus richten hun onderzoek vooral op non-response vermindering, terwijl de academische wereld zich vooral richt op methodes voor non-respons correctie. Ook was er een pittige discussie over panelonderzoek versus aselecte steekproeftrekking. De marktonderzoeksbureaus kiezen vaak voor panelonderzoek omdat de respons en dus de efficiëntie hoger ligt. Helaas leidt een panel wel vaak tot een slechte populatiedekking. Bij het gebruik van een aselecte steekproef is de hogere non-respons een risico. Vooral de marktonderzoeksbureaus leken behoefte te hebben aan meer wetenschappelijk onderzoek naar panels, bijvoorbeeld door kwaliteitscriteria voor panels te ontwikkelen. Het was duidelijk dat meer communicatie en samenwerking tussen de instellingen gewenst is. (Nino Mushkudiani)

JELKE BETHLEHEM
Harm Hartman (Synovate, rechts) en John Lievens Universiteit Gent, links) in discussie

www.npso.net

Trends in de editiewetenschap

Om hun besluit tot samenwerking te bezegelen, hielden het Huygens Instituut (KNAW) en het Vlaamse Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (CTB) op 9 oktober een studiedag 'Trends en thema's in de editiewetenschap'. Het belangrijkste thema van de dag was de digitalisering: digitale methodologie, een digitaal onderwijsplatform, digitale uitgaven, een digitaal handboek, en zo meer.

Een tegendraads en prikkelend geluid kwam van Edward Vanhoutte, de coördinator van het CTB. Voor moderne Nederlandstalige literatuur is de papieren leeseditie een geschikter vorm dan een wetenschappelijke elektronische varianteneditie. Peter Robinson, één van de leidende denkers over elektronische edities, propageert edities die door een groep van belangstellenden worden beheerd en onderhouden. Volgens Vanhoutte is in ons kleine taalgebied zoiets onhaalbaar. De toegankelijke leeseditie daarentegen wordt goed verkocht – en komt wel degelijk dankzij digitale technologie tot stand.

Een veelheid aan aspecten kwam aan de orde in andere bijdragen: het gebruik van e-Laborate, het instrument voor editie- en annotatiewerk ontwikkeld aan het Huygens Instituut, in het onderwijs van editievaardigheden; de samenwerking tussen tekstbezorgers die een dergelijk webgebaseerd 'collaboratory' mogelijk maakt als de belangrijkste trend in de editiewetenschap; hulpmiddelen voor vergelijking van tekstversies in een digitaal archief met werk van Beckett. In de pauze werden twee projecten voor teksteditie gepresenteerd: het Tekst Laboratorium waarin wordt gewerkt aan Hugo de Groots *De jure praedae*, en een werkeditie van de *Cronike van der Duytscher Oirden*.

Teksten hebben net als ander cultuurgoed zorg nodig om toegankelijk te blijven. In zijn openingswoord drukte Henk Wals, directeur van het Huygens Instituut, de bezoekers op het hart dat die boodschap niet luid genoeg kan weerklinken. Betrouwbare teksten komen niet zomaar tot stand. Om de editiewetenschap een herkenbaar eigen platform te geven presenteerde Peter de Bruin op de studiedag het digitale Platform Teksteditie. 'Hebben alle vogeltjes platforms begonnen, behalve jij en ik?' parafraseerde hij onze beroemdste versregel. Het Platform presenteert nieuws over projecten, edities en opleidingen op het gebied van de teksteditie, en moet uitgroeien tot een levendig forum waar onder andere tekstbezorgers, uitgevers en studenten elkaar kunnen vinden. (PB)

www.teksteditie.org/
www.e-laborate.nl/
www.textlaboratorium.com/

Digitale creativiteit en tekstvergelijking

Op 30 en 31 oktober vond het Academiecolloquium 'Text comparison and digital creativity' plaats, het internationale symposium van de Virtual Knowledge Studio en het Turgama project Leiden in het kader van 200 jaar KNAW. Een groep van ruim dertig geesteswetenschappers werd getrakteerd op inspirerende lezingen van vakgenoten uit een waaier aan humanities subdisciplines. De nadruk lag op 'digitale creativiteit': op welke wijzen hebben de nieuwe technische mogelijkheden het onderzoek fundamenteel veranderd? *Keynote speakers* waren de Britse taalkundige David Crystal, die met flair onder meer zijn onderzoek naar 'digitally mediated communication' presenteerde, en Bella Hass Weinberg, die vanuit de bibliotheek- en informatiewetenschap inging op creatieve hulpmiddelen in de Hebreeuwse traditie die in de huidige digitale wereld een grote vlucht hebben genomen. Ook in de overige twaalf lezingen speelden bijbelteksten een belangrijke rol; er werden ondermeer handschriften bekeken met nieuwe technieken die volledig nieuwe feiten zichtbaar maakten. Ook massadigitalisering versus wetenschappelijk editeren, annotatietools, knowledge production, hypertext in de zeventiende eeuw, emendatiesystematiek, en de queeste naar een wetenschappelijke methode voor het samenstellen van een tekstgenealogische stamboom kwamen aan de orde. De verscheidenheid aan onderzoeksachtergronden maakte dat de discussie zich kon concentreren op fundamentele vragen rond de aard en ontwikkeling van 'digitaal' geesteswetenschappelijk onderzoek. (Karina van Dalen-Oskam)

Massadigitalisering: meer is beter

Hoe massaal kan digitalisering eigenlijk zijn? Dat was op 12 september de centrale vraag op een studiemiddag van de vereniging voor Geschiedenis en Informatica (VGI) over massadigitalisering. Een populair onderwerp, want de zaal in de Koninklijke Bibliotheek (KB) zat bomvol.

Massa of niet, instellingen kunnen niet linksbovenaan beginnen met digitaliseren om rechtsonderaan te eindigen. Arbeidsintensieve selectie, voorbereiding, keuzes en controle blijven. Tanja de Boer, hoofd Fysiek Beheer KB, sprak over de voorbereiding die bij de KB centraal wordt uitgevoerd door haar afdeling. Efficiënter dan losse teams per project, en motiverend voor de medewerkers. Door hun kennis van materialen kunnen ze de conditie van objecten beoordelen; ze voegen targets voor het scanbedrijf toe en checken de images van dat bedrijf.

Het Stadsarchief Amsterdam laat zich in de selectie leiden door gebruikers, legde Marc Holtman uit. Digitaliseren op verzoek is net kopiëren, en stroomlijning houdt de kosten laag. De gebruiker betaalt, maar niet meer dan nodig: 'gebruikskwaliteit', een goed leesbare tekst, is voldoende.

VOWB
Sylvia van Peteghem

De Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) is dé plek voor betrouwbare teksten -geen plaatjes, maar *teksten*, om te lezen, via allerlei media – tegenwoordig ook de handheld. De projectleider, Cees Klapwijk, betoogde dat digitaliseren van Nederlandse teksten voor een overzichtelijke hoeveelheid publiek geld gerealiseerd kan worden. En moet worden, want niemand anders gaat het doen.

Astrid Verheusen (Databank Digitale Dagbladen, KB) schetste hoe de KB steeds de balans zoekt tussen kwaliteit en kwantiteit. Een voorbeeld is de overstap van TIFF naar JPEG2000 als archiefformaat, wat vijftig procent bespaart op opslag. De KB wil zoveel mogelijk doen met beschikbare middelen, ook om een tegenwicht te bieden aan commerciële partijen.

Die commerciële partijen kwamen tijdens de discussie nog eventjes aan de orde, doordat Sylvia Van Peteghem (UB Gent) haar eigen positieve ervaringen met Google tegenover Verheusens samenvatting plaatste. Het principe van digitaliseren als publieke taak is mooi, maar als je het moet doen met een paar promille van de KB miljoenen, dan grijp je je kans als Google aan de deur klopt. Mits er goede afspraken te maken zijn, en daarover zijn zij in Gent zeer tevreden. Extra jammer dat de Google-contracten geheim zijn en wij niet zelf kunnen oordelen. (Yola de Lusenet)